

Avgifter inom elområdet

Regeringsuppdrag

ELSÄKERHETSVERKET

Författare: Carina Larsson

Förord

Elsäkerhetsverket överlämnar denna rapport samt förslag till förändring i de bestämmelser som reglerar elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift samt elsäkerhetsavgift. Syftet har varit att göra nätkoncessionsinnehavarnas inbetalning av avgifterna enklare samtidigt som betalningsunderlaget tydliggjorts.

Utmaningen har varit att ta fasta på de synpunkter som framkommit i Riksrevisionens rapport (dnr.32-2010-0792) och samtidigt uppfylla regeringsuppdragets krav på förenkling för nätinnehavarna.

Rapporten omfattar inte förslag till ändring av avgifternas storlek då det inte bedömts ha ingått i uppdraget. Elsäkerhetsverket har dock tagit bort avgiftsnivåerna i förslaget vilket ger regeringen möjlighet att justera beloppen.

Kristinehamn, juni 2012

Elisabet Falemo
Generaldirektör

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Författningsförslag	5
2.1	Alternativ 1, förslag till ny förordning	5
2.2	Alternativ 2, förslag till ny förordning samt förslag på ändring i elberedskapslagen.....	6
2.3	Ändring i elberedskapslagen (1997:288) enligt alternativ 2	8
3	Inledning	10
3.1	Uppdraget.....	10
3.2	Genomförande	10
3.3	Disposition.....	10
4	Reglering	11
4.1	Tidigare reglering	11
4.2	Nuvarande reglering	11
4.3	Förarbeten.....	13
4.3.1	Elsäkerhetsavgift.....	13
4.3.2	Nätövervakningsavgift.....	13
4.3.3	Elberedskapsavgift.....	13
4.3.4	Avgifternas storlek.....	14
4.4	Anknytande bestämmelser.....	15
4.4.1	Förordning (1993:1138) om hantering av statliga fordringar	15
4.4.2	Förordning om undantag från kravet på nätkoncession i ellagen (1997:657)	15
4.4.3	Förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el	15
4.4.4	Avgiftsförordning (1992:191).....	15
4.5	Uppgifter om elabonnemang	16
4.6	Riksrevisionens rapport.....	17
5	Tillämpningsfrågor	18
5.1	Elabonnent.....	18
5.1.1	Uttagspunkt.....	19
5.1.2	Undantag från kravet på nätkoncession	19
5.2	Hög- respektive lågspänning	19
5.3	Redovisning av antal abonnemang	20
5.4	Datum för redovisning.....	20
5.5	Hantering av avgifterna	21
5.6	Dröjsmålsränta.....	21
5.7	Indrivningsrutiner	21
5.8	Elberedskapsavgift	22
5.9	Ytterligare konsekvenser av förslaget	22
5.10	Verkställighetsföreskrifter	22

1 Sammanfattning

Elsäkerhetsverket föreslår följande.

Alternativ 1

Elberedskapsavgiften lyfts ut ur förordningen (1995:1296) om vissa avgifter inom elområdet och administreras av elberedskapsmyndigheten.

Nätövervakningsavgiften och elsäkerhetsavgiften blir reglerade i en ny förordning. Avgiftsberäkningen ska inte utgå från antalet abonnemang utan istället från antal uttagpunkter för hög- respektive lågspänning. Uppgift om uttagpunkter ges idag in till Energimarknadsinspektionen (EI) i samband med nätkoncessionsinnehavarens redovisning av avbrottsstatistik.

EI kan därefter skicka uppgifterna till Elsäkerhetsverket som fakturerar nätkoncessionsinnehavarna med dessa antalsuppgifter som underlag. Genom detta förfarande slipper nätkoncessionsinnehavarna att ta fram och lämna olika uppgifter till två myndigheter vilket bör leda till förenklad administration och minskade administrativa kostnader för dem, samtidigt som staten kan säkerställa att underlaget för avgifterna är korrekt.

Skälet till detta alternativ är dels att elberedskapsavgiften regleras i lag till skillnad från de båda andra avgifterna, dels att regeringen föreslagit ändringar i elberedskapslagen. I proposition 2011/12:89, Ändringar i elberedskapslagen föreslår regeringen att fler aktörer än nätkoncessionsinnehavare ska vara skyldiga att betala elberedskapsavgift. Regeringen anger att till exempel elhandelsbolag ska betala avgift. Hur dessa avgifter ska tas in framgår inte i propositionen. Dagens system där nätkoncessionsinnehavare ska betala avgift för varje elabbonnent, eller som i ovanstående förslag för varje uttagpunkt, är inte användbart om fler aktörer än nätinnehavare ska betala elberedskapsavgift.

I övrigt bör det av förordningen framgå att Elsäkerhetsverket är administrativ myndighet för båda avgifterna och som sådan hanterar alla frågor som uppkommer i samband med inbetalning av avgifterna. Verket bör ges ett bemyndigande om att meddela verkställighetsföreskrifter bland annat avseende vilka uppgifter som nätinnehavaren ska lämna i samband med inbetalning av avgiften.

Alternativ 2

Detta alternativ innebär att hanteringen av elberedskapsavgiften även i fortsättningen sköts av Elsäkerhetsverket. Alla tre avgifter regleras på samma sätt, det vill säga att avgifterna beräknas på uttagspunkter för hög- respektive lågspänning precis som i alternativ 1. Detta förslag kräver, utöver en ny förordning, följändringar i elberedskapslagen.

I övrigt bör det av förordningen framgå att Elsäkerhetsverket är administrativ myndighet för avgifterna och som sådan hanterar alla frågor som uppkommer i samband med inbetalning av avgifterna. Verket bör ges ett bemyndigande om att meddela verkställighetsföreskrifter bland annat avseende vilka uppgifter som nätinnehavaren ska lämna i samband med inbetalning av avgiften.

2 Författningsförslag

2.1 Alternativ 1, förslag till ny förordning

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om avgifter för att finansiera statlig elsäkerhetsverksamhet (elsäkerhetsavgift) samt verksamhet vid nätmyndigheten (nätövervakningsavgift).

Med nätmyndighet avses den myndighet som enligt 1 kap. 6 § ellagen (1997:857) utsetts av regeringen.

2 § Elsäkerhetsverket är administrativ myndighet för hantering av avgifterna enligt denna förordning. Elsäkerhetsverket ska tillämpa förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar.

3 § Energimarknadsinspektionen ska senast den 1 juni varje kalenderår lämna uppgifter till Elsäkerhetsverket om antalet uttagpunkter för hög- respektive lågspänning, som enligt uppgift av nätkoncessionsinnehavare varit anslutna till en anläggning som drivs med stöd av nätkoncession för linje eller område enligt ellagen (1997:857).

4 § Med lågspänning avses nominell spänning upp till och med 1 000 volt växelspanning eller upp till och med 1 500 volt likspänning. Är den nominella spänningen högre benämns den högspänning.

5 § Med uttagpunkt avses den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavare av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

6 § Med nätinnehavare avses den som innehar nätkoncession för linje eller område enligt ellagen (1997:857).

Avgift

7 § Nätinnehavare ska senast den 1 augusti under det kalenderår som avgiften avser betala elsäkerhetsavgift till Elsäkerhetsverket. Avgift betalas för varje uttagpunkt och uppgår per kalenderår till x kronor för uttagpunkt för högspänning och x kronor för uttagpunkt för lågspänning.

8 § Nätinnehavare ska senast den 1 augusti under det kalenderår som avgiften avser betala nätövervakningsavgift till Elsäkerhetsverket. Avgift betalas för varje

uttagspunkt och uppgår per kalenderår till x kronor för uttagspunkt för högspänning och x kronor för uttagspunkt för lågspänning.

Fastställande av skäligt belopp för inbetalning i vissa fall

9 § Om Elsäkerhetsverket har skälig anledning att anta att ett redovisat belopp för avgifterna inte är korrekt ska Elsäkerhetsverket fastställa ett belopp för inbetalning av respektive avgift. Beloppet ska vara skäligt med hänsyn till vad som kommit fram i ärendet.

Ett belopp som fastställts enligt första stycket ska anses vara förfallet till betalning den 1 september under det kalenderår som avgifterna avser.

Förseningsavgift

10 § Har en nätinnehavare inte betalat in avgifterna enligt 7-8 §§ får Elsäkerhetsverket besluta om en förseningsavgift på 5 000 kronor.

11 § Om avgifterna enligt 7-8 §§ inte har betalats efter betalningsuppmaning ska avgifterna lämnas för indrivning.

Bemyndigande

12 § Elsäkerhetsverket får meddela föreskrifter om hur avgiften ska betalas in samt i övrigt meddela föreskrifter för verkställigheten av denna förordning.

Överklagande

13 § I 22 a§ förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 9 § och 10 § får dock inte överklagas.

2.2 Alternativ 2, förslag till ny förordning samt förslag på ändring i elberedskapslagen.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om avgifter för att finansiera statlig elsäkerhetsverksamhet (elsäkerhetsavgift) samt verksamhet vid nätmyndigheten (nätövervakningsavgift) samt åtgärder och verksamhet enligt elberedskapslagen (1997:288) (elberedskapsavgift).

Med nätmyndighet avses den myndighet som enligt 1 kap. 6 § ellagen (1997:857) utsetts av regeringen.

Med elberedskapsmyndighet avses den myndighet som enligt 3 § andra stycket elberedskapslagen (1997:288) utsetts av regeringen.

2 § Elsäkerhetsverket är administrativ myndighet för hantering av avgifterna enligt denna förordning. Elsäkerhetsverket ska tillämpa förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar.

3 § Energimarknadsinspektionen ska senast den 1 juni varje kalenderår lämna uppgifter till Elsäkerhetsverket om antalet uttagspunkter för hög- respektive lågspänning som den 1 januari det året var anslutna till en anläggning som drivs med stöd av nätkoncession för linje eller område enligt ellagen (1997:857).

4 § Med lågspänning avses nominell spänning upp till och med 1 000 volt växelspanning eller upp till och med 1 500 volt likspänning. Är den nominella spänningen högre benämns den högspänning.

5 § Med uttagspunkt avses den punkt där en elanvändare, enligt avtal med innehavare av nätkoncession, tar ut el för förbrukning.

6 § Med nätinnehavare avses den som innehar nätkoncession för linje eller område enligt ellagen (1997:857).

Avgift

7 § Nätinnehavare ska senast den 1 augusti under det kalenderår som avgiften avser betala elsäkerhetsavgift till Elsäkerhetsverket. Avgift betalas för varje uttagspunkt och uppgår per kalenderår till x kronor för uttagspunkt för högspänning och x kronor för uttagspunkt för lågspänning.

8 § Nätinnehavare ska senast den 1 augusti under det kalenderår som avgiften avser betala nätövervakningsavgift till Elsäkerhetsverket. Avgift betalas för varje uttagspunkt och uppgår per kalenderår till x kronor för uttagspunkt för högspänning och x kronor för uttagspunkt för lågspänning.

9 § Nätinnehavare ska senast den 1 augusti under det kalenderår som avgiften avser betala elberedskapsavgift till Elsäkerhetsverket. Avgift betalas för varje uttagspunkt och uppgår per kalenderår till x kronor för uttagspunkt för högspänning och x kronor för uttagspunkt för lågspänning.

Fastställande av skäligt belopp för inbetalning i vissa fall

10 § Om Elsäkerhetsverket har skälig anledning att anta att ett redovisat belopp för avgifterna inte är korrekt ska Elsäkerhetsverket fastställa ett belopp för inbetalning av respektive avgift. Beloppet ska vara skäligt med hänsyn till vad som kommit fram i ärendet.

Ett belopp som fastställts enligt första stycket ska anses vara förfallet till betalning den 1 september under det kalenderår som avgifterna avser.

Förseningsavgift

11 § Har en nättinnehavare inte betalat in avgifterna enligt 7-9 §§ får
Elsäkerhetsverket besluta om en förseningsavgift på 5 000 kronor.

12 § Om avgifterna enligt 7-9 §§ inte har betalats efter betalningsupmaning, ska
avgifterna lämnas för indrivning.

Enligt 15 § elberedskapslagen (1997:288) får beslut om elberedskapsavgift
verkställas enligt bestämmelserna i utsökningsbalken

Bemyndigande

13 § Elsäkerhetsverket får meddela föreskrifter om hur avgiften ska betalas in samt
i övrigt meddela föreskrifter för verkställigheten av denna förordning.

Överklagande

14 § I 22 a§ förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande
hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 10 § och 11 § får
dock inte överklagas.

2.3 Ändring i elberedskapslagen (1997:288) enligt alternativ 2**Nuvarande lydelse****Ny föreslagen lydelse**

<p>15 § Den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) skall betala avgift (elberedskapsavgift) för</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. finansiering av de beredskapsåtgärder som ersätts enligt 10 §, och 2. elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt denna lag. <p>Avgiften skall grundas på det antal abonnenter som är anslutna till den avgiftsskyldiges nät. En högre avgift får tas ut för högspänningsabonnemang än för lågspänningsabonnemang. Elberedskapsavgift påförs av elberedskapsmyndigheten. Beslutet får verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser.</p> <p>Regeringen eller den myndighet som</p>	<p>15 § Den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) ska betala avgift (elberedskapsavgift) för</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. finansiering av de beredskapsåtgärder som ersätts enligt 10 §, och 2. elberedskapsmyndighetens verksamhet enligt denna lag. <p>Avgiften ska grundas på det antal uttagpunkter för hög- respektive lågspänning som är anslutna till nätkoncessionsinnehavarens nät. För uttagpunkter som avser högspänning får en högre avgift tas ut.</p> <p>Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om</p>
--	---

regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om elberedskapsavgift. Lag (1997:858).	elberedskapsavgift. Lag (1997:858).
--	-------------------------------------

Nuvarande lydelse**Ny föreslagen lydelse**

<p>17 § Beslut enligt 5, 10 och 11 §§, 13 § andra stycket och 15 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.</p> <p>Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.</p> <p>Andra beslut än beslut om att ta ut avgift gäller omedelbart om inte annat bestäms i beslutet.</p>	<p>17 § Beslut enligt 5, 10 och 11 §§ och 13 § andra stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.</p> <p>Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.</p> <p>Beslut enligt första stycket gäller omedelbart om inte annat bestäms i beslutet</p>
--	--

3 Inledning

3.1 Uppdraget

Elsäkerhetsverket fick i ett regeringsbeslut 2011 i uppdrag att se över och lämna förslag till ändringar i förordningen (1995:1296) om vissa avgifter inom elområdet. Uppdraget ska ske inom ramen för regelförenklingsarbetet. Elsäkerhetsverket ska bland annat lämna förslag på hur inlämnande av uppgifter kan regleras så att nätkoncessionsinnehavaren endast behöver lämna uppgifter vid ett tillfälle och till en myndighet. Elsäkerhetsverket ska även lämna förslag på hur elektronisk anmälan, antalsuppgifter och rutiner för e-fakturering av avgifterna bör regleras. Verket ska också föreslå de ändringar som är nödvändiga för att staten ska rätt underlag för debitering av nätövervakningsavgift, elberedskapsavgift samt elsäkerhetsavgift.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2012.

3.2 Genomförande

Elsäkerhetsverket har under arbetet bildat en arbetsgrupp bestående av Björn Forsberg, verksjurist på Affärsverket svenska kraftnät (Svk) samt Petra Lindmark, jurist på Energimarknadsinspektionen (EI). Svensk Energi har representerats av Matz Tapper.

3.3 Disposition

Rapporten är uppdelad i fem kapitel. Författningsförslag presenteras i andra kapitlet. Nuvarande reglering hanteras i fjärde kapitlet och i det femte kapitlet redogörs för de tillämpningsfrågor som finns idag.

4 Reglering

4.1 Tidigare reglering

Före 1995 reglerades enbart en av avgifterna, elsäkerhetsavgiften, genom förordning (1993:560) om elabonmentavgift. Av denna förordning framgick att avgiften skulle finansiera statlig elsäkerhetsverksamhet. Med elabonment avsågs den som var slutlig förbrukare av elektrisk energi. Vid kollektivleveranser avsågs den som innehade abonnemanget som slutlig förbrukare.

Elabonmenten skulle årligen efter debitering betala elabonmentavgift till elleverantören. Avgiften uppgick vid det tillfället till 700 kronor för högspänningsabonnemang och 8 kronor för lågspänningsabonnemang.

Elleverantörerna skulle betala in beloppen till Elsäkerhetsverket och samtidigt lämna uppgifter om antalet hög- respektive lågspänningsabonnemang. Understeg det sammanlagda beloppet 500 kronor behövde ingen inbetalning ske.

Elleverantören skulle på begäran av Elsäkerhetsverket visa upp underlaget för beräkningen av de belopp som betalades in. Om Elsäkerhetsverket hade skälig anledning att anta att ett redovisat belopp inte var korrekt skulle verket fastställa ett skäligt belopp för inbetalning. Till grund för fastställandet skulle i första hand läggas elleverantörens uppgifter till Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) om antalet anslutna elabonmenter.

Betalades inte avgiften in skulle elleverantören påföras dröjsmålsränta.

Denna förordning ersattes den 1 januari 1996 av förordningen (1995:1296) om vissa avgifter inom elområdet. I samband med det fördes nätövervakningsavgiften in. Elberedskapsavgiften fördes in i förordningen den 1 juli 1997.

4.2 Nuvarande reglering

I nuvarande förordning regleras elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift samt elsäkerhetsavgift. Förordningen innehåller bestämmelser om avgifter för att finansiera statlig elsäkerhetsverksamhet (elsäkerhetsavgift), verksamhet vid nätmyndigheten (nätövervakningsavgift) samt åtgärder och verksamhet enligt elberedskapslagen (elberedskapsavgift).

Med elabonnet avses den som den 1 januari är slutlig förbrukare av elektrisk energi och är ansluten till anläggning som drivs med stöd av nätkoncession för linje eller område. Vid kollektiva leveranser anses den som innehar nätabonnemanget som slutlig förbrukare.

Med nätinnehavare avses den som innehar nätkoncession för linje eller område enligt ellagen (1997:857). Med lågspänning avses spänning som nominellt uppgår till högst 1 000 volt växelspanning mellan fasledare. Är den nominella spänningen högre benämns den högspänning.

Nätinnehavare ska senast den 1 maj under det kalenderår som avgiften avser betala elsäkerhetsavgift till Elsäkerhetsverket. Avgiften beräknas efter antalet elabonnenter och uppgår per kalenderår till 500 kronor för högspänningsabonnemang och 6 kronor för lågspänningsabonnemang.

Fram till 2008 var det elabonneten som årligen efter debitering skulle betala in elsäkerhetsavgift till elleverantören. Det innebar att elsäkerhetsavgiften fanns specificerad på elabonnetens faktura. Sedan den 1 januari 2008 är det nätinnehavaren som ska betala samtliga avgifter. Nätinnehavaren tar i sin tur ut avgifterna av elabonneterna.

Nätinnehavare ska senast den 1 maj under det kalenderår som avgiften avser betala nätövervakningsavgift till Elsäkerhetsverket. Avgiften beräknas efter antalet elabonnenter och uppgår per kalenderår till 600 kronor för högspänningsabonnemang och 3 kronor för lågspänningsabonnemang.

Nätinnehavare ska senast den 1 maj under det kalenderår som avgiften avser betala elberedskapsavgift till Elsäkerhetsverket. Avgiften beräknas efter antalet elabonnenter och uppgår per kalenderår till 2 477 kronor för högspänningsabonnemang och 45 kronor för lågspänningsabonnemang.

Nätinnehavaren ska på begäran av Elsäkerhetsverket, nätmyndigheten eller elberedskapsmyndigheten visa upp underlaget för beräkning av de belopp som ska betalas in för respektive avgift.

Betalas inte avgifterna i tid ska Elsäkerhetsverket, nätmyndigheten respektive elberedskapsmyndigheten fastställa ett belopp för inbetalning av respektive avgift.

Betalas inte avgifterna ska nätinnehavaren påföras dröjsmålsränta.

4.3 Förarbeten

4.3.1 Elsäkerhetsavgift

När det gäller elsäkerhetsavgiften kan viss vägledning hittas i betänkandet SOU 1991:94 ELSU 91, förslag till omfattning, organisation och finansiering av det svenska elsäkerhetsarbetet samt i proposition 1992/93:21 om det svenska elsäkerhetsarbetet.

Av propositionen framgår att Elsäkerhetsverkets verksamhet ska finansieras genom en avgift, elsäkerhetsavgift.

4.3.2 Nätövervakningsavgift

Något specifikt förarbete för avgiften har inte kunnat återfinnas.

4.3.3 Elberedskapsavgift

Elberedskapsavgiften återfinns i proposition 1996/97:86 Ny elberedskapslag. På sid. 42 ff. anges att elberedskapen ska finansieras genom en avgift. Avgiften ska betalas av nätkoncessionsinnehavaren. I sitt remissvar påpekade Elsäkerhetsverket att det var en fördel att avgifterna inom elområdet betalades till en myndighet, men att det inte var självklart att det var Elsäkerhetsverket som skulle administrera uppbörden.

Regeringen lämnade i propositionen följande förslag. En särskild avgift, elberedskapsavgiften, införs för att finansiera verksamheten med elberedskapen. Avgiften tas ut årligen som en offentligt reglerad avgift. De beredskapsåtgärder som avgiften ska finansiera är inriktade på krig eller krigssituationer, men leder till att leveranssäkerheten stärks även i fredstid. Elsystemet är ett sammanhängande system vilket innebär att en åtgärd i en del av systemet har en positiv effekt på leveranssäkerheten i elsystemet som helhet. Detta kommer nätföretagen till godo. Avgiften bör därför tas ut från innehavare av nätkoncession enligt ellagen.

Avgiften grundas på antalet till nätkoncessionsinnehavarens nät anslutna lågspännings- respektive högspänningsabonnenter. Med lågspänningsabonnent avses den som är ansluten med en spänningsnivå som är 1000 volt eller lägre. Avgiften utformas som en fast avgift med två nivåer, en för hög- och en för lågspänningsabonnenter. Proportionerna mellan avgiftsnivåerna fastställs av regeringen enligt bemyndigande i elberedskapslagen. Avgiften överensstämmer därmed med det system som gäller för den s.k. nätövervakningsavgiften som ska täcka kostnaderna för

Nätmyndighetens verksamhet.

Beredskapsavgiften har också likheter med den s.k. elsäkerhetsavgiften som ska täcka kostnaderna för Elsäkerhetsverkets verksamhet. För elsäkerhetsavgiften gäller dock att skyldigheten att betala avgift ligger på den enskilde elabonnenten (ändrat 2008, numera regleras avgifterna på samma sätt). Även de föreslagna grunderna för beräkning av avgiften skiljer sig något från elsäkerhetsavgiften (stämmer inte, det är samma underlag som används av nätkoncessionsinnehavarna).

Regeringen ansåg att det var angeläget att elberedskapsavgiften kunde tas ut på ett sådant sätt att uppbörden kunde ske enkelt och med låga administrativa kostnader. Av effektivitetsskäl skulle Elsäkerhetsverket därför ansvara för uppbörden av avgiften så att den samordnades med uppbörden av övriga avgifter inom elförsörjningen. De medel som skulle utbetalas för att täcka kostnaderna för verksamheten enligt elberedskapslagen bedömdes att inte att vid något tillfälle överstiga redovisade avgiftsintäkter.

Avgiftsuttaget fastställs av riksdagen i samband med budgetprövningen, då den beslutar om ambitionsnivå och hur medlen ska användas. Regeringen fastställer elberedskapsavgift med ledning av riksdagens beslut om avgiftsuttag.

4.3.4 Avgifternas storlek

Elsäkerhetsavgiften och nätövervakningsavgiftens storlek beslutas av regeringen.

När det gäller elberedskapsavgiften bestäms avgiftsuttaget av riksdagen. I prop. 2010/11:1 (budgetpropositionen) föreslår regeringen att riksdagen ska fastställa avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 250 000 000 kronor år 2011. Av Elsäkerhetsverkets årsredovisning för 2011 framgår att elberedskapsavgiften uppgick till 257 312 000 kronor.

Av prop. 2011/12:1 s. 69 framgår att regeringen bedömer att antalet elabonnenter kommer öka och att elberedskapsavgiften därmed bör fastställas till 255 000 000 kronor för 2012. För åren 2013-2016 föreslås beloppet få uppgå till 290 000 000 kronor. Regeringen har i propositionen angett att det finns underlag för ökningen då antalet elabonnenter beräknas öka i motsvarande omfattning. Det finns inga uppgifter i budgetpropositionen om att avgiften ska höjas.

När det gäller utvecklingen av antalet abonnenter finns ytterligare uppgifter under avsnitt 4.5.

4.4 Anknytande bestämmelser

4.4.1 Förordning (1993:1138) om hantering av statliga fordringar

Förordningen tillämpas på fordringar som staten har rätt till och som inte omfattas av lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Den innehåller bestämmelser om dröjsmålsränta, bevakning och indrivning av fordringar samt processbehörighet för statens räkning. Elsäkerhetsverket har uppdragit åt Kammarkollegiet att driva in verkets fordringar.

För elberedskapsavgiften gäller andra indrivningsregler. Av 15 § elberedskapslagen framgår att det är elberedskapsmyndigheten som påför nätkoncessionsinnehavaren avgift. Beslutet får verkställas enligt utsökningsbalkens (UB) bestämmelser. Av 3 kap. 1 § UB framgår att under de förutsättningar som anges i kapitlet får verkställighet äga rum enligt följande exekutionstitlar. I uppräknningen anges förvaltningsmyndighets beslut som enligt särskild föreskrift får verkställas.

Elberedskapsmyndighetens beslut om att påföra avgift är ett sådant beslut. Det är således ett annat förfarande för indrivning av denna avgift.

Elberedskapsmyndigheten påför dock inte elberedskapsavgift utan inbetalning av denna avgift görs av nätinnehavaren på samma sätt som för elsäkerhetsavgift och nätövervakningsavgift.

4.4.2 Förordning om undantag från kravet på nätkoncession i ellagen (1997:657)

Genom förordningen undantas vissa låg- och högspänningsanläggningar från kravet på nätkoncession. Det medför att dessa anläggningar (abonnemang) inte finns med i den avgiftsredovisning som ges in av nätinnehavarna.

Anläggningarna omfattas dock av Elsäkerhetsverkets tillsyn och ibland också av krav på elberedskapsåtgärder.

4.4.3 Förordning (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

I 1 § 4 i denna förordning finns samma definition av uttagpunkt som i ellagen. Där anges att en uttagpunkt är den punkt där en elanvändare tar ut el för förbrukning.

4.4.4 Avgiftsförordning (1992:191)

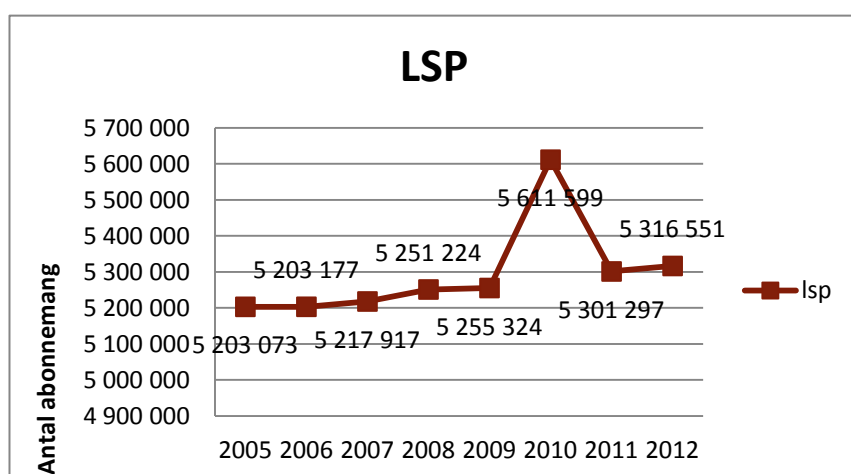
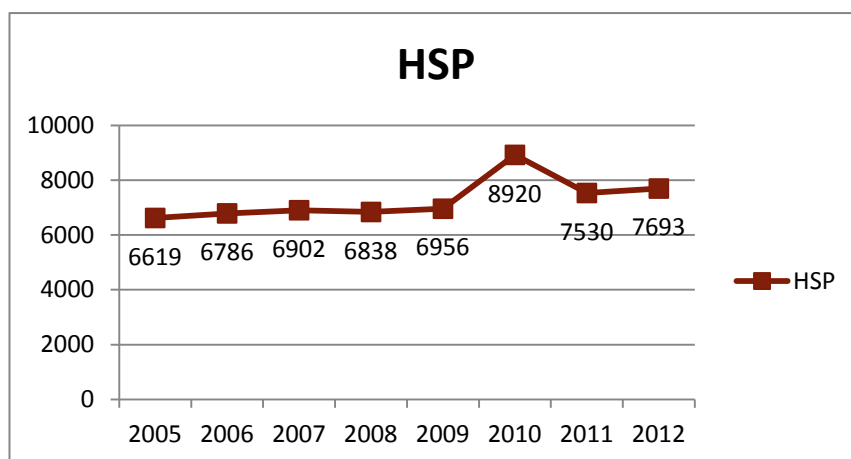
Enligt 7 § ska Elsäkerhetsverket varje år samråda med Ekonomistyrningsverket (ESV) om de avgifter som myndigheten tar ut eller avser att ta ut. ESV får enligt bestämmelsen medge undantag från

samrådsskyldigheten. Bestämmelsen innebär att verket varje år ger in en skrivelse till ESV som även omfattar de i rapporten aktuella avgifterna. För närvarande har ESV undantagit elberedskapsavgiften från samrådsskyldighet enligt 7 §.

Elsäkerhetsverket har påtalat för ESV att avgifternas storlek bestäms av regeringen och dessa avgifter därför inte bör omfattas av kravet i 7§. ESV anser dock att 7 § ska tillämpas även för dessa avgifter.

4.5 Uppgifter om elabonnemang

Det finns ingen myndighet som har till uppgift att analysera utvecklingen av antal elabonnemang för hög- respektive lågspänning. Nedanstående diagram visar antal redovisade abonnemang av nätinnehavare mellan 2005 – 2012.

Av diagrammen framgår att både hög- och lågspänningsabonnemangen ökar något varje år. År 2010 ökar både hög- och lågspänningsabonnemangen betydligt för att därefter minska 2011. Någon förklaring till denna förändring

av antal abonnemang har varit svår att finna.

Det finns idag ingen prognos för i vilken omfattning som antalet abonnemang beräknas öka. Det gör det svårt att beräkna om avgifterna behöver sänkas eller höjas. Det finns inte heller någon uppgift om hur många anläggningar som omfattas av undantag från kravet på nätkoncession eller kollektiva leveranser av el.

När det gäller kollektiva leveranser framgår inte antalet av de uppgifter som nätinnehavare lämnar till Elsäkerhetsverket. De bedöms dock öka i takt med att nya eller ökade upplåtelseformer för anläggningar tillkommer.

Ett exempel är bildande av en bostadsrättsförening med 100 bostadsrätter där föreningen sluter avtal med nätinnehavaren om kollektiv leverans av el. Det innebär att nätinnehavaren tar in 45 kronor i elberedskapsavgift, 3 kronor i nätövervakningsavgift och 6 kronor i elsäkerhetsavgift, totalt 54 kronor av föreningen.

Bredvid står ett hyreshus med 100 lägenheter där varje lägenhetsinnehavare har ett eget elabonnemang. Där lägger nätinnehavaren på 45 kronor i elberedskapsavgift, 3 kronor i nätövervakningsavgift och 6 kronor i elsäkerhetsavgift på varje abonnemang, totalt 5 400 kronor.

4.6 Riksrevisionens rapport

I en revisionsrapport från den 31 januari 2011 har Riksrevisionen (RR) iakttagit en rad otydligheter i de regelverk som reglerar avgifterna. För att Elsäkerhetsverket ska kunna leva upp till kraven på en god intern styrning och kontroll är det viktigt att otydligheterna i regelverken utreds. En av de otydligheter som RR pekar på är underlaget för beräkning av antalet elabonnenter. RR anser att det finns behov av förtydliganden avseende vilka termer och definitioner som ska användas. RR anser också att det är viktigt att Elsäkerhetsverkets ansvar och befogenheter tydliggörs.

5 Tillämpningsfrågor

5.1 Elabonnet

När förordningen (1993:560) om elabonmentavgift upphävdes flyttades en del begrepp över till den nya förordningen, bland annat begreppet elabonnet. Av den tidigare förordningen framgick att elleverantörerna hade en skyldighet att lämna uppgifter om elabonnetter till NUTEK. Skyldigheten att lämna uppgifter om elabonnetter har tagits bort i nuvarande förordning.

Det är nätkoncessionsinnehavaren, i fortsättningen benämnd nätinnehavare, som tecknar avtal med elabonnetten om hög- respektive lågspänningsabonnemang samt tecknar avtal om kollektiva leveranser av el.

Det framgår inte av förordningen vilket underlag som nätinnehavaren ska redovisa till Elsäkerhetsverket. Vid förfrågan har det visat sig att nätinnehavare använder sig av olika modeller för att beräkna antalet abonnemang.

Vissa nätinnehavare lägger på mervärdesskatt (moms) på samtliga avgifter medan andra nätinnehavare inte gör det på elsäkerhetsavgiften men väl på de andra två avgifterna. Det synes vara så att vissa nätinnehavare inte tagit till sig den ändring i förordningen avseende betalning av elsäkerhetsavgift som skedde 2008, och som innebar att avgiften inte längre ska betalas av elabonnetten.

Idag är det inte ovanligt att nätinnehavare kontaktar Elsäkerhetsverket för att få hjälp att tolka innehållet i vissa elabonnemang för att på så sätt kunna redovisa rätt antalsuppgifter till verket. Verket kan i dessa fall inte bistå med någon hjälp då innehållet i dagens förordning inte ger någon vägledning i denna fråga.

Det är nätinnehavaren som är avgiftsskyldig för samtliga tre avgifter. Denne tar i sin tur ut kostnaden av elabonnetterna. Trots det har många nätinnehavare information om att det är elabonnetten som är avgiftsskyldig. Samma information lämnas även på Konsumenternas Energimarknadsbyrås hemsida. Det medför att abonnenter vänder sig till Elsäkerhetsverket med

frågor om avgifterna i tron om att de är avgiftsskyldiga.

5.1.1 Uttagspunkt

Under utredningen har Elsäkerhetsverket rådgjort med EI och Svk om vilket beräkningsunderlag som skulle kunna användas istället för elabonnemang. Det beräkningsunderlag som bedöms vara mest tillförlitligt är uttagspunkter. Begreppet uttagspunkt definieras i författningskommentaren i propositionen 1996/97:113 (s 114). För begreppet elabonnemang saknas en definition.

Begreppet uttagspunkt definieras i 8 kap kap. 4 § ellagen, där det anges att uttagspunkt är den punkt där elanvändaren enligt avtal med innehavaren av nätkoncession tar ut el för förbrukning.

Uppgift om uttagspunkter ska lämnas till EI i samband med att nätinnehavarna redovisar avbrottsstatistik. Uppgiften utgör därmed ett verifierbart beräkningsunderlag. Uppgift om uttagspunkter är också den uppgift som nätinnehavare redovisar till Statistiska Centralbyrån (SCB) och som utgör en del av den samlade offentliga energistatistik som Energimyndigheten ansvarar för.

Genom att använda uttagspunkter som underlag för avgiftsdebitering blir uppgiften kontrollerbar. Det kan också innebära att avgiftsunderlaget ökar då en abonnent kan ha flera uttagspunkter i samma abonnemang.

5.1.2 Undantag från kravet på nätkoncession

De anläggningar/uttagspunkter som omfattas av undantag från krav på nätkoncession enligt förordningen omfattas inte av dagens avgiftsskyldighet. Dessa anläggningar kommer inte heller att omfattas av förslaget om att använda uttagspunkter. Anläggningarna omfattas dock av de krav som ställs i starkströmsförordningen (2009:22) och i Elsäkerhetsverkets föreskrifter men bidrar inte till finansiering av Elsäkerhetsverkets tillsyn av dem.

5.2 Hög- respektive lågspänning

Den definition av hög- respektive lågspänning som finns i förordningen återfinns inte i ellagen (1997:657). I 1 kap. anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare bestämmelser om indelning.

Definition av hög- respektive lågspänning återfinns däremot i starkströmsförordningen (2009:22). Där är definitionen baserad på farlighet och vilka skyddsåtgärder som ska vidtas med anledning av det. Det är oklart om det är denna definition som avses när det gäller beräkning av

abonnemang.

I förslaget har den definition som finns i starkströmsförordningen förts in.

5.3 Redovisning av antal abonnemang

Nätinnehavare ska senast den 1 mars varje kalenderår lämna uppgifter till Elsäkerhetsverket om antalet högspännings- och lågspänningsabonnemang som den 1 januari det året var anslutna till nätet.

Om det sammanlagda belopp som en nätinnehavare ska betala in till Elsäkerhetsverket understiger 500 kronor, behöver inbetalning inte göras. Redovisning ska dock alltid lämnas.

Om det finns synnerliga skäl, får Elsäkerhetsverket, nätmyndigheten eller elberedskapsmyndigheten medge att en nätinnehavare även i andra fall inte behöver betala in respektive avgift helt eller delvis.

Nätinnehavare ska på begäran av Elsäkerhetsverket, nätmyndigheten eller elberedskapsmyndigheten visa upp underlaget för beräkning av de belopp som ska betalas in för respektive avgift.

Det finns i dagens förordning ingen definition av vilket underlag som avses. Det innebär att nätinnehavarna förmodligen tar fram det underlag som passar deras verksamhet. Att granska olika underlag från ca 176 nätinnehavare utan att veta vad antalsberäkningen utgår från innebär svårigheter för Elsäkerhetsverket.

Genom att istället beräkna antalet på uttagspunkter, som är ett definierat begrepp och också används i energistatistiken, ökar möjligheterna för staten att verifiera antalsuppgifter som lämnas. Det förenklar också för nätinnehavare som vet vilket underlag som ska lämnas vid en eventuell begäran.

5.4 Datum för redovisning

Idag anges datum för när uppgifter ska lämnas till Elsäkerhetsverket samt när inbetalning ska ske.

Ska uttagspunkter användas istället elabonnemang måste dock datumen för inbetalning justeras och anpassas efter de tidsfrister som Energimarknadsinspektionen har när det gäller redovisning av avbrottsstatistik. Elsäkerhetsverket måste invänta uppgifterna från EI vilket innebär att Elsäkerhetsverket inte kommer att kunna redovisa inbetalningarna på inkomsttitel i maj som sker idag. Verket föreslår därför att redovisning

görs den 1 oktober.

5.5 Hantering av avgifterna

Elsäkerhetsverket är inte utpekad administrativ myndighet i förordningen. En strikt tolkning av förordningen innebär att varje myndighet ska begära in underlaget för ”sin” avgift. Elsäkerhetsverket har inte heller någon reglerad återredovisningsskyldighet till Svk eller EI vilket gör det svårt för dem att bedöma om uppgifterna är korrekta.

Exempel ur nuvarande förordning

Om Elsäkerhetsverket, nätmyndigheten eller elberedskapsmyndigheten har skälig anledning att anta att ett redovisat belopp för avgifter inte är korrekt eller om redovisning enligt inte har gjorts i rätt tid, ska Elsäkerhetsverket, nätmyndigheten respektive elberedskapsmyndigheten fastställa ett belopp för inbetalning av respektive avgift. Beloppet ska vara skäligt med hänsyn till vad som kommit fram i ärendet.

Förslag

Genom att ange att Elsäkerhetsverket är administrativ myndighet för samtliga avgifter förenklas hanteringen av avgifterna.

5.6 Dröjsmålsränta

En nätinnehavare ska från förfalldagen betala dröjsmålsränta enligt förordningen. Ett belopp som fastställts ska anses vara förfallet till betalning den 1 maj under det kalenderår som avgiften avser.

Elsäkerhetsverket har inte haft någon rutin för att ta ut dröjsmålsränta. Det är också tveksamt om verket har rätt att ta ut dröjsmålsränta för samtliga avgifter och det är också tveksamt om det är Elsäkerhetsverket som ska påföra dröjsmålsavgift för de andra två avgifterna förutom elsäkerhetsavgiften.

Genom att istället föreslå att en förseningsavgift ska tas ut om betalning inte sker enligt de betalningsfrister som anges i förordningsförslaget, underlättas Elsäkerhetsverkets hantering av avgifterna. Verket föreslår att dessa beslut blir möjliga att överklaga.

5.7 Indrivningsrutiner

Elsäkerhets- och nätövervakningsavgiften drivs in med stöd av bestämmelserna i förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar. Det innebär att fordran överlämnas till Kammarkollegiet som

driver in avgifterna. Bestrider nätinnehavare betalningsskyldighet prövas det i tingsrätt vilket innebär andra beviskrav än en prövning i förvaltningsrätten.

Enligt 15 § i elberedskapslagen ska förfallna elberedskapsavgifter drivas in enligt utsökningsbalken (UB). Det innebär att denna avgift exklusivt går som ett så kallat allmänt mål och att fordran är verkställbar utan föreliggande beslut.

Idag överlämnas även elberedskapsavgiften för indrivning till Kammarkollegiet.

Det hade det varit önskvärt att få samtliga avgifter reglerade som elberedskapsavgiften när det gäller indrivning av avgifterna. En sådan reglering kräver dock lagform.

Elsäkerhetsverket föreslår därför att indrivning av elsäkerhets- och nätövervakningsavgift sker på samma sätt som tidigare och att elberedskapsavgiften drivs in enligt UB:s regler.

5.8 Elberedskapsavgift

Enligt uppgift från Svk har elberedskapsmyndigheten aldrig fattat formella beslut om att påföra avgift utan inbetalning av avgiften har gjorts automatiskt av alla nätinnehavare samtidigt som de två övriga avgifterna betalats in.

I förordningen (1997:294) om elberedskap finns inga bestämmelser som rör avgiften och inte heller någon upplysningsbestämmelse som hänvisar till den i rapporten aktuella förordningen.

Det kan finnas anledning att överväga om en sådan upplysningsparagraf ska föras in i elberedskapsförordningen.

5.9 Ytterligare konsekvenser av förslaget

Eftersom nätkoncessionsinnehavarna ska redovisa avbrottsstatistiken senast den 31 mars varje år måste datumkraven som finns idag ändras. Det påverkar också det datum när verket ska betala in avgifterna mot inkomsttitel.

5.10 Verkställighetsföreskrifter

För att Elsäkerhetsverket ska kunna meddela föreskrifter om bland annat elektronisk anmälan, inbetalningsrutiner och e-fakturerings föreslås att verket till skillnad från idag får ett sådant bemyndigande.

